

Rim mod rim

Om rimet som poetisk element i dansk battle-rap

Niklas Ilsted Smith

Selvom der er gået halvtreds år, siden hiphopkulturen så dagens lys, og rapmusikken har udviklet sig i mange forskellige retninger, er der stadigvæk nogle kerneelementer, som gør, at det er meningsfyldt at tale om rap som en samlet genre. Et af de absolutte kerneelementer er rapmusikernes stærke fokus på rimet. Alle rappere rimer; de gør det med forskellige teknikker, forskellige formål, forskellige virkninger, men de forholder sig alle sammen til rimet, og meget ofte også metatekstuel, som det fx ses i numre som «Rhymes for Dimes» af MF Doom og «Book of Rhymes» af Nas. Hvis man som rapper begyndte at skrive ikke-rimende tekster, ville det virke uhyre eksperimenterende, fordi det ville udfordre et af rappens allermest grundlæggende træk!

Flere forskere har efterhånden arbejdet med rap som musikalsk og litterært fænomen, og en række af disse har beskæftiget sig indgående med rimet. Fælles for de fleste af dem er dog, at de undersøger rimet i rapmusik ud fra et udpræget *formalistisk*

perspektiv. Der er leveret flere interessante bidrag til rimforskningen, som forsøger at indsætte rappernes rimserier i avancerede skemaer eller diskuterer, hvad der egentlig kan kaldes for et rim, men efter min mening har det meste af faglitteraturen kun beskæftiget sig med toppen af isbjerget.¹ Rimet er nemlig meget mere end blot et klangligt fænomen, som kan sættes på formel; i sin yderste konsekvens er rimet et særdeles magtfuldt og betydningsbærende lyrisk materiale, der kan dominere den poetiske struktur i en tekst. Målet med dette kapitel er netop at demonstrere, at rimet besidder enorme poetiske potentialer, og at rapperne er nogle af de bedste i musik- og litteraturhistorien til at indfri og demonstrere dette potentiale, endda med en helt unik rimæstetik.

I forsøget på at vise rimets poetiske kraft i rapmusikken kan man slå ned mange steder. Mit ønske har været at arbejde med rimet, der hvor det bliver brugt i sin allermest radikale og eksperimenterende form, og det ville her være oplagt at se nærmere på rapnumre af rimteknisk dygtige danske rappere som fx Mund de Carlo eller Pede B og i et internationalt perspektiv fx Rakim eller Tech N9ne. Jeg har dog valgt slet ikke at beskæftige mig med den almindelige rapmusik, men i stedet vende blikket mod en hjørnesten i hiphopkulturen, nemlig undergrundsfænomenet *battle-rap*. Hiphopkulturen har altid været kendetegnet ved at være meget konkurrencepræget – hvad enten vi taler DJ'ing, breakdance, graffiti eller rap – og trangen til at vise, man er den bedste, kommer til udtryk i rap i forskellige battle-formater, og jeg vil i dette kapitel fokusere på rimet i det, man normalt kalder for *skrevet battle-rap*.

I skrevet battle-rap får to MC'er mulighed for at udkonkurrere hinanden acapella med en tekst de har forberedt hjemmefra, og dette format er et oplagt sted at undersøge rimet, fordi rimet her kan få fuldstændig frit løb. Dette af flere grunde: Der er

ikke nogen musikalsk baggrund i form af et beat, som rapperne skal forholde sig til, hvilket giver en stor rytmisk frihed og gode muligheder for at konstruere avancerede rimserier. Der tages ikke kommercielle hensyn til om den skrevne tekst og rimene bliver for komplicerede at afkode, da teksten ikke skal udgives og sælges, og da publikum fortrinsvist består af hardcore hip-hop fans, som sætter stor pris på en avanceret tilgang til rimet. Sidst, men ikke mindst, er der et stærkt incitament for at levere på så højt et kunstnerisk niveau som overhovedet muligt, fordi den direkte modtager af teksten er en kollega. Er der ét sted, man gerne vil høste anerkendelse for sine rim, er det fra en anden MC!

I det følgende vil jeg give et kort oprids af den danske rapbattlehistorie for at forklare baggrunden for skabelsen af den første danske battleliga Rap Slam Battles i 2011. Hernæst vil jeg redegøre for Rap Slam-konceptet og forsøge at udfolde det famøse *multirim*, som er særdeles dominerende inden for battlerap og rap-musikken generelt. Herfra er banen kridtet op til at vende øret og øjnene mod de duellerende MC'er i Rap Slam Battles og nærstudere rappernes ekvilibristiske udnyttelse af rimets poetiske potentialer.²

Et kort oprids af dansk rapbattlehistorie

Da hiphopkulturen rullede ind over Danmark i løbet af 1980'erne med Burger King, baggy pants, hård attitude, og hvad der ellers hører til, var freestylebattlerap en del af dna'et i den konkurrenceprægede kultur. I starten foregik battle-rap i mere løse formater i såkaldte *cyphers* (uformelle freestyle-battles, som ofte opstår spontant), men op gennem 90'erne blev battlesene mere systematiserede, og i 1999 fandt Danmarks første officielle freestyle-rapturnering *De 8 bedste* sted. Året efter overtog konkurrencen

MC's Fight Night, som også havde norske og svenske deltagere, bl.a. den svenske rapper Professor P. I begyndelsen var *MC's Fight Night* et udpræget undergrundsfænomen, men den voksede sig hurtigt større og fik også opmærksomhed uden for hiphopmiljøet. Der er ikke ét svar på, hvorfor freestylereap pludselig begyndte at få folkelig interesse, men en stor del af forklaringen skal nok findes i den massive kommercielle filmsucces *8 Mile* fra 2002 med Eminem i hovedrollen, som skildrer den unge freestylereapper Rabbits liv i et barskt miljø i Detroit i USA.

Alle, der har set *8 Mile*, ved, hvilket magisk nærvær der kan opstå, når to dygtige mc'er stiller sig op på scenen og konkurrerer om, hvem der kan levere de mest hårdtslående, rimede linjer. Flere danske rappere har udtalt, at filmen var den primære grund til, at de selv begyndte at freestyle-rappe, og i årene efter filmens udgivelse fik den danske freestylereap-scene også en enorm opblomstring. Fra midt-00'erne til start-10'erne var *MC's Fight Night* en kæmpe årlig begivenhed, som blev afholdt i en boksering på et stort venue med tusindvis af tilskuere, og sendt direkte på nationalt tv. Reglerne for konkurrencen var simple: Hver rapper fik 3 x 1 minut til at improvisere rim over et vilkårligt emne og et vilkårligt beat og til at svare tilbage på modstanderens runder. I disse år fandt en masse battles sted på et uhyre højt niveau med en perlerække af punchlines, fx en mindeværdig finale mellem Kejser A og Mikl i 2004, hvor Mikl i sin anden runde erklærer han er gud, hvorefter Kejser A svarer tilbage med det improviserede rim: «Du må fandeme have det trist for / hvis du var gud var 80 procent herinde ateister»³. Flere rappere har brugt *Fight Night* som et springbræt til et etablere den karriere, de har i dag, som fx Pede B, Jøden og Per Vers. *MC's Fight Night* stoppede i 2015, og er siden blevet erstattet af konkurrencen *DM i Freestyle Rap* som opererer på en mindre skala, men stadig med et meget højt rapniveau.

Efter at flere af veteranerne ikke længere deltog i MC's Fight Night, var der behov for nye idéer på den danske undergrunds-hiphopscene, og i 2011 startede battleformatet *Rap Slam Battles* i Århus. I modsætning til freestylrap, hvor kombattanterne skal finde på rim i øjeblikket, dystes der i RSB på skrevne tekster, som rapperne får tid til at forberede. RSB er inspireret af den canadiske battle-liga King of the Dot, som startede i 2008 og har haft internationale stjerner som Drake, Method Man og Raekwon inde over som medværter. Selvom RSB bygger på King of the Dot, udviklede den danske battleliga hurtigt sit eget lokale særpræg med indforståede nationale referencer. Her kan det tilføjes, at der også i Norge opstod en nationalsproget battlescene i cirka samme periode, særligt drevet af rapperen Nils m/Skils⁴, som er udøvende battlerapper og selv har deltaget i King of the Dot og bittet nogen af de bedste amerikanske battlerappere på engelsk.

Regler og koncept for Rap Slam Battles

Hovedmændene bag det danske Rap Slam Battles er Steffen fra urbanbloggen wots.dk og den tidligere freestylrapper Funkmastah, som jeg i øvrigt selv havde fornøjelsen af at duellere mod i en battle under Roskilde Festivals freestylekonkurrence *Roskillz* tilbage i 2008.⁵ RSB beskriver deres battlekoncept således på deres YouTube-kanal:

Rap Slam Battles is a hybrid between poetry slam and freestyle rap battles. (...) The concept is simple: rappers duelling 1 on 1 or 2 on 2, with pre-written rhyme schemes. The standards are higher and the focus is shifted; what rhymes are the most innovative? What techniques are used when constructing rhymes? Etc.⁶

Rap Slam definerer sig selv som en hybrid mellem poetry slam, der er en uakkompagneret performativ fremførelse af lyrik i en konkurrence mod andre, og freestyle-rap, der som nævnt er en lyrisk duel mellem to rappere, der skal udkonkurrere hinanden med improviserede rim over ukendte emner til musik. I Rap Slam Battles kombineres disse to genrer og skaber et koncept, hvor typisk to rappere får et par måneder til at komponere en tekst, som har til formål at være selvophøjende og at ned- og latterliggøre modstanderen. Selve battlen består af tre runder, og for hver runde har rapperne 3 minutter eller mere til at fremføre deres tekst, hvorefter et ekspertpanel bestående af 3–5 dommere kårer en vinder.

Eftersom RSB baserer sig på forberedte tekster, adskiller konceptet sig naturligvis væsentligt fra freestylerrappen, men der er samtidig mange ligheder mellem de to battletyper. I begge former får en rapper tre runder til at vise sine evner foran et publikum og et dommerpanel, og en RSB-rapper skal ikke kun have et godt *pen game*⁷ med kreative rim, han/hun skal også kunne performe sin tekst på en overbevisende måde, der appellerer til publikum, og tilpasse sin optræden til rummet ligesom en freestylerrapper. Derudover indgår der faktisk også af og til freestyleelementer i RSB i form af de såkaldte *rebuttals*, hvor en rapper svarer direkte tilbage på noget, modstanderen lige har sagt. Inden for freestyle er *rebuttals* noget af det mest virkningsfulde og imponerende, fordi det kan vende en modstanders angreb mod ham/hende selv, og fordi det bliver tydeligt for alle, at rapperen finder på det i nuet. Det er også derfor Kejser A får så stort et bifald fra publikum, da han flipper Mikls linje, om at han er gud, til at publikum i så fald må være ateister.

I RSB-regi er et *rebuttal* også imponerende, fordi rapperne tager en risiko ved at træde kortvarigt ud af deres forberedte tekst og derved øger de chancen for at miste fokus og *choke*⁸, men da flere af RSB-rapperne også er freestylerrappere, lykkes det

ofte ganske godt. Her kan nævnes et eksempel på en rebuttal fra freestylrapperen Elbanovic – som har vundet både MC's Fight Night og DM i freestylrap – i en battle mod Spasmager, som tidligere har været i semifinalen ved MC's Fight Night, hvor han tabte til netop Elbanovic. I battlens tredje runde laver Spasmager et *scheme*⁹, hvor han harcelerer over, at andre rappere (herunder Elbanovic) ofte kalder ham fed og doven, og han begynder at lave mavebøjninger mens han rapper for at modbevise dette. Spasmager erklærer, at at han har løbet et halvmarathon, og til sidst forsikrer han publikum om, at salat er hans livret, hvorefter han tager en bid af et ægte salathoved og spytter det i hovedet på Elbanovic! Elbanovic har naturligvis ikke kunne forudsige dette scheme, men han griber nuet og indleder sin tredje runde med følgende improviserede rebuttal: «Hvad så MC gimmick rapper, game boy, salathoved, det bliver jeg ikke ked af / du har gennemført et halvmarathon, var det en bakke, kunne man trille nedad?»¹⁰ Her får Elbanovic nærmest flippet hele Spasmagers tredje runde ved at stille spørgsmålstejn ved hans ambitioner om at motionere med et simpelt improviseret twist.

Rimet som essentielt element i Rap Slam Battles

I Rap Slam Battles har dommerpanelet stor bedømmelsesfrihed; for nogen vil rebuttal-linjer vægte højt, for andre vil de ikke. På trods af dommernes frihed, som kan minde om en litteratur- eller musikanmelders arbejde, er der naturligvis nogle gennemgående vurderingskriterier i RSB, omend de kan være uudtalte. Elementer som publikumstække, rytmisk opbygning, stemmeføring, punchlines, ordspil, kropssprog, forståelighed, aggression, personlighed og nytænkning er alle væsentlige faktorer, som kan afgøre

en battle, og i min analyse af RSB vil jeg automatisk komme ind på disse elementer gennem mit primære interesseområde, som selvfølgelig er rimet. Rimet er det altoverskyggende poetiske materiale i battlerap, og som det fremgår af RSB's egen definition lægges der stor vægt på, hvor kreative rapperne er i deres arbejde med rimet, og hvilke teknikker de gør brug af, hvilket gør det til et oplagt fænomen at nærstudere for at blive klogere på rimets poetiske kraft.

Rimet som fænomen befinder sig i et krydsfelt mellem mundtlighed og skriftlighed og litteratur og musik, og noget lignende gør sig også gældende for både Rap Slam Battles og rapgenren generelt. Selvom rap er et mundtligt og musikalsk fænomen, gør RSB-rapperne ofte brug af metabegreber som «tekst», «lyrik», «linjer», «vers» og «rimskemaer», hvilket klart markerer et tilhørsforhold til den skriftlige tradition. Blandt rap-forskere diskuteres det ofte, hvor meget henholdsvis rappernes tekster og selve beatsene skal fylde i analysen af rap, og dette forhold er også nødvendigt at adressere i arbejdet med RSB, som er et acapella-fænomen. I bogen *In the Heart of the Beat: The Poetry of Rap* anlægger forfatteren Alexs Pate et tekstligt fokus i sin forståelse af rap:

In this book, I claim that the poetry of rap constitutes a whole, and that the music, or the beat of rap, is an addition to that whole (...) More to the point, I argue that *when it comes to rap, the words are more important than the music*. And to further complicate this challenge, I am also suggesting that, in order to deal with the literary achievements of a given rap/poem, we must dismiss the actual sound of the poet's voice.¹¹

Selvom jeg ikke finder det strengt nødvendigt at hierarkisere forholdet mellem tekst og musik, er jeg enig i, at teksten er mere fundamental end musikken i rap. Rap Slam Battles er et godt

eksempel på, at man godt kan kalde noget rap, selvom instrumentalmusikken er fraværende, og omvendt ville det ikke give mening at kalde et hiphopbeat uden vokal for rap. Når dette er sagt, er jeg samtidig skeptisk over for Pates tanker om at isolere rapteksten fra rapperens stemme, fordi det lige præcis er her, at rap adskiller sig fra den klassiske poesi. I den skriftlige poesi er det ikke afgørende, om digteren selv læser sit værk op for at få den fulde kunstneriske oplevelse. Inden for rap er selve rapperens stemme tværtimod fuldstændig afgørende; stemmens klangfarve, måden at udtale ord og vokallyde på og de tonale forløb er lige så kendetegnende for en rapper, som selve teksten er. Hvis man fx skulle beskrive de kunstneriske kvaliteter ved den danske rapper L.O.C., ville det være utilstrækkeligt kun at forholde sig til hans tekster og forbigå hans karakteristiske stemme, og måden hvorpå den bidrager til at skabe betydning, også i teksten. Og RSB-formatet viser med al tydelighed, at man kan have et nok så stærkt pen game, men hvis stemmen og leveringen ikke følger med, er man ikke nødvendigvis en dygtig rapper.

Uanset om man mest opfatter rap som et litterært eller musikalsk fænomen, opstår der nogle problemer, når et mundtligt udtryk skal overføres fra øret til øjet, som det er nødvendigt at gøre i Rap Slam Battles. Det fungerer ikke at skandere rapperens vers, og mine versnedskrivninger skal heller ikke ses som musikalske transkriptioner, men som et forsøg på at gengive rapperens rytmiske pauser og rimenes betydning for rytmen så godt som muligt. Herudover kan nedskrivningerne heller ikke rumme rapperens *kropslige* udtryk, deres gestikulationer og attitude, som er en helt afgørende del af en rappers persona. Sagt på en anden måde er skriften i dette kapitel ikke i stand til at favne alle de kunstneriske udtryk, som er på spil i en battle, og jeg anbefaler, at man ser battle-videoerne på YouTube undervejs for at få så meget som muligt med (henvisninger findes i noterne).

Det er næppe nogen overraskelse, at nærmest alle rim i Rap Slam Battles tilhører en meget bestemt type af raprim, nemlig *battlerim*¹². Battlerim, som i en bred forstand kan inkludere både at ophøje sig selv og nedgøre andre, er en fundamental del af rapkulturen og findes også i overflod i den almindelige rapmusik. Det er fuldstændig normalt for en rapper, at hævde at han/hun er den bedste, og derved kan der hurtigt opstå fejder eller såkaldte *beefs* mellem rivaliserende rappere, som det fx er sket mellem 2Pac og Notorious B.I.G., Jay-Z og Nas eller i en dansk kontekst Niarn og Søren Strøm. Flere *beefs* resulterer i deciderede diss-tracks, som når Niarn og Søren Strøm sviner hinanden til, henholdsvis på numrene «Ære og skam» og «Stickersvin», og selvom RSB er et acapella-fænomen har formatet mange ligheder med diss-track-genren. Når jeg i dette kapitel udelukkende koncentrerer mig om battlerim, går jeg naturligvis glip af muligheden for at undersøge, hvordan raprim fungerer i andre sammenhænge (fx i rapnumre om kærlighed, politik, eksistentielle emner osv.), men skulle man vælge kun at beskæftige sig med én type rim i rap, er det umuligt at komme uden om battlerimene, da battleelementet er så kendetegnende for hele rap- og hiphopkulturen og adskiller den fra andre litterære og musikalske udtryk.¹³

Battlerim kan antage mange former, og i RSB vil det vise sig, at mange af rimene har en udtalt *humoristisk* effekt (jeg skal senere komme ind på, hvorfor rimet i sig selv har et humoristisk potentiale). De humoristiske rim i Rap Slam findes i mange afskygninger; de kan være parodisk mobbende, uskyldigt drillende, selvironiske, ordspillende og -fordrejende, stand-upkomikagtige, aggressive, morbide, kropsligt-voldelige og sorthumoristiske. Humoren bruges af alle rappere meget bevidst, og ofte sår de selv tvivl om afkodningen af den, fx ved at levere en uskyldig joke i et truende kropssprog, eller udsige groteske ting med et smil – sådan at publikum ikke ved, om de skal grine eller forfærdes. I RSB spiller rapperne generelt

et helt bevidst spil med skellet mellem virkelighed og fiktion – er alt hvad der siges for sjov, er de uvenner efter battlen? – og dette specielle forhold vil jeg også komme ind på undervejs.

Til sidst er det vigtigt at nævne, at der hos rapperne eksisterer en stærk metabevindstthed omkring netop det humoristiske element. Blandt andet opererer nogle rappere med frasen ‘bars over jokes’; et mantra, som betyder, at det er vigtigere at lave hårdtslående, aggressive linjer end platte, humoristiske schemes. Generelt er rapperne meget bevidste om deres æstetiske strategier, om deres ‘poetik’ så at sige, og for at understøtte de følgende battle-analyser har jeg interviewet to rapslammere, Daniel og Elbanovic, hvis tanker om særligt rimet og skriveprocesser skal vise sig værdifulde. Rimet og skriveprocessen er særligt interessant hos RSB, fordi næsten alle rappere arbejder med det teknisk krævende multirim, som vi skal se på nu.

Multirimet

Et afgørende fællestræk i RSB-rappernes omgang med rimet er det i hiphopkredse famøse ‘dobbeltrim’, ‘flerstavelserim’ eller *multirim*, som jeg har valgt at kalde det her, da det er den betegnelse, rapperne oftest selv bruger. Der eksisterer ikke nogen fast definition af, hvad et multirim er, men det handler i hovedsagen om, at et rimsæt klinger på to eller flere vokallyde, og derved også over flere stavelser¹⁴. Lad os indledningsvist se på en rimserie fra en af de teknisk dygtigste rimere i RSB, Callas, og isolere hans rimord for at forstå teknikken:

*Skodprogrammer : småskavanker : knoldesparker : sommeraftner :
morfars traktor : jobkontakter : kompetencer : sponsorater : Ronny
Garner. (Fresco vs. Callas)¹⁵*

For folk, der ikke er indviet i rapgenren, vil ovenstående rimserie nok forekomme sær, og nogle ville måske ligefrem tale om 'dårlige rim', men her må man forstå æstetikken. Et af de helt afgørende karaktertræk ved multirimet er, at det udelukkende baserer sig på lyden og ikke forholder sig til skrift. Som rapperen Daniel bemærker, «Rim giver for mig ingen mening at læse»¹⁶ og eftersom RSB er et mundtligt fænomen, giver det da heller ingen mening at tilstræbe en skriftlig, (orto)grafisk lighed mellem rimordene. Hvis man derimod lytter til det mangeleddede rimsæt, vil man opleve en særlig form for velklang. Denne velklang opstår, fordi der eksisterer en vokalisk overensstemmelse i rimsættets henholdsvis hovedtryks- og bitryksbærende stavelser – der dannes assonans på vokallydene [ʌ] og [ɑ] – og fordi der er vokalisk lighed [ɐ] i rimsættets sidste tryksvage stavelse (om den sidste stavelse faktisk kan tælle som et rim, vender jeg tilbage til). Callas' rimserie er et typisk eksempel på, hvordan multirimet klinger over flere stavelser, og et klart bevis på, at han tænker i klang og ikke skrift, er, at han ignorerer skriftens leksikalske afgrænsning, når han rimer *sommeraftner*: *morfars traktor*. Denne rimteknik, hvor man rimer på tværs af ordgrænser, kaldes i øvrigt for et mosaik rim.

Går man nu dybere teknisk ind i multirimet, kan man sige, at det placerer sig et sted mellem de mere klassiske rimtyper *assonans* og *stavelsesrim*, hvor sidstnævnte er det, de fleste forbinder med et 'rigtigt rim', og som typisk optræder for enden af en verslinje i digte og sange. Nedenfor er en let parafrase af, hvad man normalt forstår ved de to rimtyper, hvilket skal vise sig nødvendigt i forståelsen af multirimet:

Stavelsesrimet

Et stavelsesrim er et rim, som baserer sig på en lydlig forskel mellem et rimsæts forlyde og en lydlig overensstemmelse mellem

et rimsæts trykstærke vokaler plus den eventuelt efterfølgende lyd. Som eksempel kan man tage rimet *tænde* : *kende*. Her er forlydene forskellige – [t] og [k] – mens den betonedede vokallyd [ɛ] og den efterfølgende lyd [nə] er den samme.

Assonansen

En assonans er et rim, som baserer sig på en lydlig overensstemmelse mellem et rimsæts vokaler og en lydlig forskel mellem de efterfølgende lyde, og en eventuel forskel mellem de foregående lyde. Eksempler på dette er *ål* : *åben*, hvor [ɔ] som vokallyd er fælles for rimsættet, mens udlydene [l] og [bən] er forskellige, og *sol* : *pose*, hvor vokallyden [o] er fælles, men både forlyd og udlyd er forskellige. Hvis det kun er vokalens foregående lyde, som er forskellige, er der tale om et stavelserim, som fx *sol* : *stol*.

Med ovenstående definitioner in mente må man sige, at multirimet tenderer mest mod assonansen. Der eksisterer multirim, som stavelserimer over flere stavelser, fx *lokkedue* : *kokkehue*, *frostklar* : *kostbar*, men disse rim er forholdsvis sjældne, selv hvis man rimer på tværs af ordgrænser, og derfor bliver konceptet, at man oftest blot rimer på to eller flere vokallyde og skaber en slags multiassonans. Selvom rapperne oftest gør brug af multiassonanser, er det dog ikke uden betydning, hvilke konsonantlyde der følger efter vokallyden, da rapperne ofte tilstræber, at udlydskonsonanter har en vis lighed med hinanden i måden, de artikuleres på. Fx vil en rapper være mere tilbøjelig til at rime 'tip' på 'kig', hvor konsonanterne i udlyd [b] og [g] begge hører under gruppen lukkelyde, end at rime 'tip' på 'lim', hvor [m] er en nasallyd og ligger fjernt fra lukkelyden [b]. Konsonantlighed er dog ikke det afgørende kriterie, når man multirimer; her er overensstemmelsen mellem vokallydene meget vigtigere¹⁷, særligt

når det drejer sig om lange serier af multirim, som man tit ser i RSB. Det er således svært endeligt at sige, om rimet *lokkedue* : *kokkehue* er et bedre multirim end *skodprogrammer* : *jobkontakter*, men man kan konkludere, at multirimet kan stavelserime, men det må som minimum assonere, som man ser det i Callas' rim, hvor 'skod' [sg^hð] assonerer med 'job' [dj^hb] og 'gram' [gr^hm] med 'tak' [t^hg].

En anden ting, der er interessant ved rimet *skodprogrammer* : *jobkontakter*, er, at det er et kvindeligt rim, dvs. et rim med en tryksvag sidste stavelse, og her varierer rappernes rimteknik igen fra det gængse stavelserim. I et traditionelt stavelserim er tryksvage stavelser identiske i udlyd, fx i rimet *stjerne* : *fjerne*, hvor [n^h] er identisk, men dette er langt fra altid tilfældet i Rap Slam. I rimet *skodprogrammer* : *jobkontakter* kan den sidste stavelse i sig selv siges at skabe et rim, idet -mer ([m^h]) rimer på -der ([d^h]), og denne teknik er vigtig at forstå, fordi det udvider rappernes rimende rum. I modsætning til den klassiske skriftlige, rimede poesi er det inden for rapmusikken helt legat at rime 'stjerne' på 'perle' og 'fakler' på 'takter'.¹⁸

Som det nok er fremgået, baserer multirimet sig ikke på en traditionel, konservativ og konsekvent rimstrategi med regelbundne overensstemmelser, og sidste vigtige ting at nævne er, at vokallydene i et multirim ikke nødvendigvis behøver at stemme hundrede procent overens, så længe de er placeret forholdsvis tæt på hinanden i munden. Dette sker for så vidt også i den litterære øjerimsprægede tradition, hvor 'himmel' kan rime på 'vrimmel' – de trykstærke vokallyde [e] og [ɛ] er ikke identiske, men de er begge fortunevokaler – og samme princip gør sig gældende i Rap Slam. En lignende frihed ses også i forbindelse med tryk, idet Callas' rimord 'kompetencer' og 'sponsorater' har hovedtryk på tredje stavelse modsat resten af rimordene, der har hovedtryk på første; denne inkonsekvens kommer Callas ud over ved en speciel

rytmisk levering (se evt. videoklip). Hvor grænsen helt præcist går for, hvor meget man må bøje ordenes udtale og trykforhold, og hvor tæt vokallyde skal være på hinanden, før de rimer, er svært at sige; jo mere man ændrer på sprogets naturlighed, jo større chancer er der i hvert fald for, at rimene bliver anset som dårlige og fortænkte. Uanset hvad må den helt store pointe være, at man ikke kan nøjes med at kalde multirimet eller dobbeltrimet for «rim hvor den lydlig overensstemmelse strækker sig over flere trykstærke stavelser i træk», som den danske forsker Holger Juul har defineret det¹⁹, men at multirimet følger nogle komplekse og meget bøjelige 'regler'.²⁰

Multirimet er altså lidt af et kompliceret begreb, men rapslammerne kan naturligvis ikke tilskrives æren for at introducere denne specielle rimtype til Danmark. Især inden for de seneste 15–20 år har multirimet været den herskende rimteknik for danske rappere, og internationalt set brød det igennem med den amerikanske rapper Rakim i 1987. Men det var heller ikke Rakim, der opfandt multirimet, det har i hvert fald eksisteret i litteraturen siden den engelske digter Samuel Butlers komiske værk *Hudibras* fra det 17. århundrede. Canadieren Baba Brinkman gør i en forelæsning rede for multirimets historie og henviser her til *Hudibras*, og pointerer, at multirimet pudsigt nok har været forbundet med noget komisk lige siden Butlers værk:

Hudibrastic signified both the multi-syllable pattern and the absurdest comedy context and all poets from then on seemed to never divest these two different aspects of hudibrastic rhymes.²¹

Det er tankevækkende, hvordan multirimets væsen her ikke forstås gennem dets iboende karaktertræk, men helt åbenlyst fortolkes ud fra en litterær tradition, der angiver, at det altid må optræde i komiske sammenhænge. På sin vis viderefører

rapperne denne stereotype forestilling om rimet i Rap Slam Battles, men de er lige så meget med til at befri rimet, fordi humoren som nævnt konstant er til debat, og fordi langt fra alle rim i RSB er komiske; det er blot en dominerende tendens. I denne forbindelse er det også vigtigt at understrege, at multirimet i hiphopkulturen i udgangspunktet ikke har nogle komiske konnotationer overhovedet, multirimet har blot et stort potentiale til at skabe humoristiske scenarier; hvorfor skal jeg vende tilbage til senere.

Man kan nu spørge, hvorfor man overhovedet multirimer. At multirime er først og fremmest et tegn på teknisk snilde og udsender en vis 'blåreværdi', og jo mere man kan rime på det samme, desto mere imponerende er det. Eksempelvis formår Daniel at rime ca. 36 gange på de samme to vokallyde i en battle mod Johnni Gade²², og denne overdrevne rimæstetik var især dominerende i RSB's første leveår. Det er selvsagt imponerende at multirime så mange gange i træk på det samme, og man ser også, at rappere angriber deres modstandere, hvis de ikke anvender multirimet – her eksemplificeret ved en rimserie fra Callas:

Homie, Mr. enstavelserim, hva så der hvordan går det? (...) Jeg er ved at gylpe i munden hvordan kan man rime så skidt / du får ikke fede rim bare fordi du har fået forfatteren bag Peter Pedal til at give dig konstruktiv kritik / så homie på vegne af dansk rap kan jeg lige helt kvit og frit/ stikke dig et par flade for at bringe spillet i miskredit / når du bruger nøjagtig samme rimteknik / som Joey Moe når han skal skrive et discohith (Fresco vs. Callas)²³

Når standarden er, at man skal rime så mange gange på de samme to vokallyde, sætter det selvfølgelig nogle sproglige begrænsninger, og dette peger på et centralt kunstnerisk dilemma ved multirimet og rimet generelt: er det et skabende eller begrænsende

poetisk materiale? Når Callas fx vælger to bestemte vokallyde som det dominerende lydige omdrejningspunkt, opsætter han restriktioner for sig selv og tekstens udfoldelsesmuligheder, hvilket kan give anledning til at stille sig kritisk over for rimet som poetisk materiale. Her kan man indskyde, at de store engelske digtere William Blake og John Milton allerede for flere århundreder siden hæftede sig ved rimets begrænsende natur og hørte det som «the clanking of prison chains».²⁴ Men lige så vel som man kan argumentere for, at rimet er en hult raslende fængselskæde, en «pointless tinkling»²⁵, kan man argumentere for, at det i positiv forstand 'tvinger' rapperen/digteren til at forme sin poesi på en ny måde, der ville være utænkelig, hvis ikke rimet havde gjort opmærksom på det. Dette skal vi se masser af eksempler på i RSB.

Rapperen Elbanovic er særligt bevidst om både rimets potentialer og mulige skyggesider, og mener, at der ligger en spændende og vigtig udfordring i ikke at lade rimet forfladige ens ideer og koncepter – som han proklamerer i en battle mod Johnni Gade: «I bør få det banket ind / i hovedet til I skal sys med tretten sting / at man aldrig bør prioritere rim over sammenhæng»²⁶. Ifølge Elbanovic imponerer den gode rapslammer for alvor, når han/hun får velklang og gode koncepter til at gå op i en højere enhed:

Rimet er blær, og dobbeltrimet går ud på at vise, hvor svært man kan gøre det for sig selv og stadigvæk sige noget meningsfuldt. Det er ligesom at tage 10 kilos-dragt på til styrketræning, eller sige: «Drenge, jeg spiller bare med venstrefod i dag».²⁷

Rimet som poetisk motor

Med Rap Slam-konceptet og multirimet introduceret er vi nu klar til at tage et grundigere kig på rimene i Rap Slam Battles. Vi begynder i en battle mellem den aldrende, venligt stemte PTA og den unge, mere aggressive Janus Forssling, hvor PTA siger:

Så jeg begyndte at lave noget research på ham her Janus Forssling / som lukker så meget lort ud at min research blev til anusforskning / så nu synes jeg faktisk for en gangs skyld det virker legalt / at man kan entrere sin modstander rektalt / så jeg kravlede op i hans skidefisse / og kiggede rundt og det var lige før jeg blev kvalt / fordi derrundt der svømmer / alt det en ung mand går og drømmer / om når han så gerne vil være ordentlig psyko / men han er i virkeligheden bare sådan en pæn og ordentlig fynbo / der så gerne vil stå at skrige «min pik er hård, min pik er hård» / i Kongerne af Svendborg / men i virkeligheden bare er lille og nuttet ligesom ewokerne på Endor / men jeg kiggede videre blandt alle de fækalier og ekskrementer / jeg var ekstra spændt og / håbede på at finde noget der var party time excellent og / kunne minde om et nyt stadie af rap / men jeg fandt bare alle dine forsinkede afleveringer / gymnasiecrap / for ser du Janus jeg fandt ikke en skid og blev nødt til at kravle ud igen og / hov, kan det passe jeg finder / en hel masse genbrugte Dizaster-linjer / spyttet af en ung kneijt på sytten / med en bygningsfejl i bøtten / der tror han er Tyler Durden / og ej hvor sødt men / det bliver nok svært / men vi skal nok få dig oplært / det går sådan her / den første regel i Rap Slam: Man snakker ikke om Rap Slam / Den næste regel i Rap Slam: Man kalder ikke Geeza Gs cap grim²⁸

I RSB er der noget imponerende over at rime på sin modstanders navn, og derfor er sekvensens første multirim *Janus Forssling* :

*anuforskning*²⁹ interessant i sig selv. Det særligt opfindsomme multirime er lokkende, man vil gerne kunne konstruere nogle linjer ud fra det, og forsøger vi nu at forestille os PTAs skrivningsproces, handler det om at forbinde to fremmede størrelser. Man kan sige, at PTA er tvunget til at finde en forbindelse mellem betydningerne 'sin modstander' og 'rektal undersøgelse', og det leder ham hen til at forskyde talemåden/metaforen 'at lukke lort ud' til at betyde på det bogstavelige niveau. Rimet generer altså et andet poetisk arbejde, og den sproglige forskydning køres så langt ud, at PTA fortæller om, hvordan han udforsker Janus' tarmsystem, sådan at rimet pludselig overtager konceptet fuldstændig og bliver den primære poetiske motor. Det gør ikke sekvensen mindre morsom, at PTA underbygger rimets digterier ved først at gestikulere, at han entrerer Janus rektalt med sin arm og derefter lægger hænderne stramt om sit eget halstørklæde, som om han faktisk har stukket sit hoved op i i Janus' anus!

At rimet får lov at styre begivenhederne ses også tydeligt i den sidste del af PTA's rimsekvens, hvor multirimet på diftongen [uj] og vokallyden [ø], *knejt på sytten : bygningsfejl i botten* tilsyneladende skaber konceptet om, at Janus tror, han er 'Tyler Durden'. Her rimes tværsprogligt, idet lydene [uj] og [ø] findes tilnærmelsesvist på engelsk, og PTA leger videre i de nye rum, rimet har udfoldet, og ender med en humoristisk udgave af Brad Pitts berømte replik i filmen *Fight Club*. Det er i øvrigt et typisk træk ved battlerap, at der refereres ud til andre mere eller mindre indforståede kulturfænomener, som man skal være indviet i for at forstå pointen.

Der er masser af humor i PTAs rimserie, og rimet fungerer tilsyneladende som primus motor på mange linjer. Andre oplagte nedslagspunkter er linjen om, at Janus «gerne vil være ordentlig psyko / men han er i virkeligheden bare sådan en pæn og ordentlig fynbo». Her spiller PTA på ordet 'ordentlig's dobbeltbetydning,

idet han først bruger ordet som adverbium i betydningen 'i tilstrækkelig grad' og bagefter som adjektiv i betydningen 'pæn og respektabel'. Selve rimet *fynbo : psyko* indkapsler på elegant vis et oxymoron, fordi det udpensler paradokset i, at Janus er hård i sin attitude, selvom han i kraft af sit fynske tilhørsforhold må være sød og tilforladelig. I øvrigt får Janus senere svaret tilbage på denne linje, når han hævder, at det er paradoksalt, at PTA går efter sejren med det navn, han har: «Det er ikke et tilfælde at PTA / rimer på nederlag». ³⁰ Her rimer Forssling tilbage på PTAs navn, og konkluderer, at fordi hans navn rimer på at tabe, må han nødvendigvis også være en taber. Det er selvfølgelig absurd at hævde, at fordi der er en tilfældig lydlig lighed mellem to adskilte koncepter – her 'at tabe' og 'rappernavn' – er der også en indholdsmæssig lighed. Men rimet kan ophæve logikken, som digteren J.S. Schütze har sagt det: «Rhyme can in fact, create new meaning in that it convinces us of the natural affinity of two entirely different ideas». ³¹ Helt overordnet har vi som mennesker faktisk en indbygget tendens til at tillægge rimende udsagn en høj sandhedsværdi, hvilket bl.a. er blevet undersøgt af de amerikanske forskere Matthew McGlone og Jessica Tofighbakhsh. ³² Denne mekanisme kan bruges som et kraftfuldt retorisk virkemiddel, hvilket rapperne udnytter til fulde.

Sammenligningens kunst

Efter *fynbo*-linjerne bedyrer PTA, at Janus gerne vil skringe «min pik er hård, min pik er hård» / i «Kongerne af Svendborg» ³³ i tråd med konceptet om, at den unge rapper ønsker at fremstå macho, og derpå leveres punchlinen «men i virkeligheden bare er lille og nuttet ligesom ewokerne på Endor». Disse linjer er rim-mæssigt interessante, fordi PTA i multirimet *Svendborg : Endor* ³⁴

forbinder to fremmede størrelser; en fynsk by kobles med de bjørnelignende væsener, der bor på en måne i Star Wars-universet. PTA laver med andre ord en sammenligning, og generelt set er rimet ideelt til at lave disse morsomme sammenligninger i kraft af dets forbindende natur. Man kan faktisk hævde, at fordi rimet evner at knytte fremmede koncepter sammen i uforudsigelige forbindelser, har det et iboende *komisk* potentiale, da der er noget lattervækkende ved det unormale og det uforventede, hvilket Aristoteles allerede pegede på i antikken. Også denne mekanisme udnytter rapperne også til fulde.

Sammenligningslinjer fylder utrolig meget i RSB, fordi de kan skabe mening i en stærkt multirimende tekst, og af og til vil man støde på søgte og fortænkte linjer, hvilket man på rapsprog kalder for et *reach*. I en battle mellem Norup og Hakke anklager Norup netop sin modstander for at *reache* ved at have brugt for mange sammenligninger i sine tidligere battles:

I din næste runde vil du sikkert sige at du er en drabsskytte / med
 en jagtbøsse / og en skarp økse / og at jeg bliver bundet lige så
 nemt som en ramlösa / hvad så MC sammenligning / når alle dine
 linjer er bygget efter samme ligning / gør det hele dit shit bliver
 sammenligneligt³⁵

Norup parodierer her Hakke ved selv at lave en serie af multirim med udgangspunkt i vokallydene [ɑ] og [ø], som helt bevidst skal virke søgte og fortænkte, særligt udtrykt gennem det sidste rim *skarp økse: ramlösa*. Drikkevaremærket 'Ramlösa' passer ikke ind i det voldsprægede univers, og parodien fra Norups side består i at han insisterer på at medtage ordet, fordi det rimer, men at han er nødt til at bruge en forceret ordspillende sammenligning for, at det kan passe ind. I konstruktionen «blive bundet lige så nemt som en ramlösa», spilles der på dobbeltbetydningen af

ordet «bundet», som kan betyde at have drukket noget meget hurtigt, men også kan betyde at have bagbundet nogen, hvilket skaber forbindelsen mellem danskvand og det voldelige univers. Pointen er, at det kan være farligt at forelske sig i nogle lydige velklingende sekvenser, hvis ikke indholdet kan følge med, som rapperen Elbanovic også var inde på tidligere.

I andre battles gør nogle rappere en decideret dyd ud af lave såkaldte 'bad bars', hvor sammenligningerne bliver grotesk dårlige for at opnå en komisk effekt. Et af de sjovere eksempler er fra en battle fra den nyere battleliga Råtkøbenhavn mellem Balthasar og Lillebror, hvor Balthasar med kort varsel har skullet være stand-in for rapperen Marcus Beck, som har aflyst. Balthasar lader her som om han faktisk *er* Marcus Beck, og kalder sig 'Beckthasar' og parodierer Becks stemmeføring og flow og leverer helt bevidst den ene grotesk dårlige sammenligningslinje efter den anden, fx «Så kan du komme her i dag og disse mig med min højde' / men man skulle tror du underviste folk i at bygge ting ud af træ for det du laver, det er sløjd»³⁶ (her spilles på dobbeltbetydningen af ordet 'sløjd', som både kan betyde 'dårligt' og 'arbejde med træ').

I sidste ende er det en smagssag, hvornår et sammenlignende rim virker fortænkt, og hvornår det er kreativt og opfindsomt, men de følgende eksempler på sammenligningslinjer kan forhåbentlig vise, hvordan man kan møde kreative, morsomme linjer, udsprunget af rimets vittige potentiale. Lad os først se på en battle mellem Eco og Loke Deph, hvor Eco adskillige gange formår at rime på [u] og [ʊ] med absolut udlyd [v]:

(...) selvom jeg aldrig fatter pointerne i de tracks du udarbejder / så havde de alle linjer om at kvinderne leger med dine kugler til de er fedtede som kuglelejer / at de flyver ned for at give dig en hjælpende hånd som var de på ulandsrejser / og sidst vi to var på Basement og drak os fulde i bajere / så betroede Loke mig at han ville tage

en pause fra sildene fordi de var begyndt at te sig som sultne hajer / men prøv at se den lurendrejer / en mand som altid går med cap for at undgå at hans lus de segner / og en mand med tænder der minder mig om Rudolph Steiner / for hvaffor noget alternativt pis er det nu de leger? / du på dybt vand som en scoobadiver / for det pis svarer til at et barn fra Afrikas Horn siger: «fuck det her shit, jeg sultestrejker»³⁷

Eco har en mere udfordrende rimæstetik end vi fx så hos PTA, og fordi Eco forpligter sig så meget på multirimet, må han lægge sig fast på de ord, der rimer, og skabe betydning rundt om disse, hvilket danner grobund for en masse sammenligninger. I de første linjer citerer Eco fiktivt sin modstander for at skrive tekster om, at damerne leger med hans testikler med ordspil på ordene 'kugler' og 'leger/lejer'. Hernæst ser vi ligesom hos PTA, at en talemåde/metafor forskydes til at betyde på sit bogstavelige plan, når pigerne giver Loke 'en hjælpende hånd' i hans bukser. Derefter træder Eco ud af Lokes tekstunivers og ironiserer over hans sexappeal, og i resten af runden er det helt tydeligt, hvordan multirimet genererer en række sammenlignende koncepter, hvoraf det sjoveste nok må være den billedskabende Rudolph Steiner-spøg.

Det, vi ser ske hos Eco, er, at multirimet fører ham ud i mange afkroge af betydninger og gør det muligt for ham at skabe en række forskellige skæmtsomme sammenligninger. Men i RSB findes der også eksempler på vittige sammenligningslinjer, som teknisk set kun består af ét sammenligningskoncept, men som gennem multirimet kan køres så langt ud, at det virker absurd-komisk. De er typisk skåret over skabelonen, 'du er så xx, at yy', fx med set-ups som 'du har så lidt hår på hovedet, at ...', 'du er så lille, at ...', schemes, som man ofte ser rapperen Fresco levere. Et sted, hvor komikken dog virkelig bliver absurd, er i en battle

mellem Daniel og Vigsø. Her anklager Daniel Vigsø for at have lagt an på ham og udvikler en syret historie om, hvad der ville være større chance for, han gjorde, end at være sammen med hende:

(...) frem for at være sammen med hende / ville der være større chance for at jeg tog en chartertur / sammen med et kor / hvor vi sammen vil synge sange om at satans tankekraft er stor / mens vi på en båd på vej mod vatikanet prøver at brænde deres stamkontorer / og at når vi kommer frem ikke vil angre at flammerne brænder og gror / fordi vi straks vandrer videre og starter barnemord / efterfulgt af at slå os selv ihjel ved at drikke en hjemmebrændt farlig mikstur / og stadigvæk bliver modtaget med åbne arme ved himmelens paradisport (...) ³⁸

Daniel sætter i ovenstående rimsekvens en simpel sammenligning op, nemlig 'du er så utiltrækkende, at jeg hellere ville ...'. Men i stedet for at opbygge en række enkeltstående koncepter over denne skabelon, lader han multirimet på vokallyden [a] og en vekslen mellem de to bagtunge vokaler [o] og [u] udvikle en fuldstændig absurd og vittigt-fabulerende digression af hyperbolsk længde – der endda fortsætter efter det udvalgte citat! Ved at give rimet mere eller mindre frie tøjler og gøre det til poetisk generator, sådan at det er ordenes klang, der dominerer teksten, lader Daniel teksten blive irrationel eller *ufornuftig*. Ufornuftig forstået sådan, at det er sanserne, ordenes musikalitet, der betyder, på bekostning af fornuftsprægede gennemtænkte koncepter, og denne overgivelse til irrationel lydlig overensstemmelse er i sig selv morsom, fordi teksten bliver absurd, positivt forstået. Man kan sige, at ligesom rimet har et komisk potentiale, fordi det evner at knytte fremmede koncepter sammen, har rimet også en iboende vittighed, fordi det kan lade ordenes klang dominere betydningen i så høj grad, at en tekst så at sige mister forstanden.

Dette forhold kan selvfølgelig også opfattes negativt, bare spørg Ludvig Holberg, der i «Afskaf rim i digtekunsten» harcelererede over rimets ufornuft, og mente, at «de ligne heller Papegoi-Snak end fornuftige Menneskers Tale».³⁹ I denne kontekst opfattes rimets ufornuft dog udelukkende positivt, og det er værd at understrege, at Daniel hjælper sine vanvittige rim godt på vej ved at fremsige rimserien i et yderst forceret taletempo, som både underbygger konceptets komiske karakter, og som demonstrerer en stærk rytmisk beherskelse.

Noget helt unikt ved Daniels groteske rimsekvens er, at den faktisk er blevet skabt ud af et rimord, som ikke er en del af den endelige tekst, nemlig ordet 'slankekur'. Daniel fortæller, at han i kompositionen af sin battle mod Vigsø arbejdede med et koncept om, at Vigsø var overvægtig, og derfor var det nærliggende at tage udgangspunkt i ordet 'slankekur'. I sin søgen efter potentielle multirimpartnere stødte han på 'chartertur' og 'sammen med et kor', og de nye rimforbindelser endte med at fremskrive den absurde og overdrevne jeg-ville-hellere-sammenligning. Rimet førte altså Daniel væk fra udgangspunktet, idet konceptet om overvægt og rimordet 'slankekur' blev droppet⁴⁰, men til gengæld fandt han en ny fortælling, og man kan således sige, at det var rimet, der skabte historien, og at rimet oprigtigt talt glimrer ikke kun ved sin tilstedeværelse, men også ved sit fravær.

Rimet som voldsperson

Daniel leverer sine hyperbolske, komiske linjer med en god portion attitude og aggression, men det komiske koncept er stadigvæk forholdsvist uskyldigt. Der er mange eksempler i Rap Slam på, at man mobber hinanden med, at man er seksuelt utiltrækkende, at man lugter dårligt, at man mangler hår på hovedet osv., men

andre gange rækker konceptet udover det forholdsvist uskyldige og bliver kropsligt-grotesk og drejer sig om vold og død. Fx afholder Mund de Carlo i sin battle mod Julaw en fiktiv dødstale for sin modstander: «Det er da næsten synd at en så venlig sjæl skulle gå tabt / men jeg er jo også bare et menneske og idioten skyldte mig som sagt en hundredelap».⁴¹

Mund de Carlos linjer er morbide, men de er dog uden makabre detaljer og leveres i en spøgende og ikke-aggressiv tone. Andre gange i Rap Slam er rimene mere eksplicit voldelige, leveret råt og aggressivt, som det ofte er tilfældet hos de mere hårdføre rappere Fresco, Swiff og Psoriakriz:

Jeg kunne sprætte dig op og fjerne dit fedt / bruge resten til en kotelet / og så er maden Simon klar til servering / bon appetit / hashtag masterchef (Fresco vs Simon Klar)⁴²

Hvis ikke snart du kommer i gang din lille møgluder / så river jeg din fucking øjne ud og / møgpuler dine øjenhuler (Swiff vs Callas)⁴³

Jeg burde smadre dit ansigt til du skal sys med halvfjerds sting / bare for at spytte din Jesus Kristus-prædiken på rapscenen / jeg håber fandeme du også tror på tandfeen / for efter denne her battle skal du ned at bide i kantstenen (Psoriakriz vs Swiff)⁴⁴

De citerede linjer indeholder kannibalske tendenser, voldtægt og mere traditionel fysisk vold, alle leveret med hårde miner. Men selvom de tre rapperes udmeldinger ved første ørekast kan virke voldsomme, har de alle sammen et twist af grotesk, kropslig, sort humor, idet der selvsagt ikke er nogle af de tre herrer, der har tænkt sig at realisere de beskrevne scenarier. Kunsten består i at fremmale de mest hårrejsende billeder, dels for at skræmme og

vække afsky hos publikum, men også for at få dem til at grine over linjernes abjektale absurditet. Det ejendommelige ved døds- og voldslinjerne i RSB, er at de per definition har et troværdighedsproblem, fordi udsigeren selvfølgelig ikke kan gennemføre de ting, som vedkommende påstår, han/hun vil gøre. Dette kan modstanderen vende til sin fordel ved at pille den hårde facade ned, som vi så det tidligere i PTA's forsøg på at demontere Janus' aggressive stil ved at kalde ham en stille og rolig fynbo.

For at gardere sig mod nævnte kritik kan man bruge humoren som våben, og man kan forskyde volds- og dødslinjerne på poetisk kreative måder. Dette er tilfældet, når Mund de Carlo i sin battle mod den veganske rapper Rasmus Modsæt ikke går efter manden, men mod hans kæreste øje, grøntsagerne, og med en mørk og truende stemme siger: «Jeg presser dine blomster / kidnapper dine artiskokker / siger jeg kan passe din lejlighed for dig / kun så jeg kan lade være med at pleje dine blomster».⁴⁵ Volden bliver her morsom, fordi den skifter sit forventede objekt. Et lignende trick bruger den aggressive og nærmest voldsæstetiske rapper Geeza G i sin battle mod Vigsø. Han ved, at det er problematisk at tænke i voldelige koncepter mod en kvindelig rapper, så derfor flytter han betydningen, så rimet bliver det voldelige subjekt:

Jeg har virkelig lyst til at poppe dig én, men det er socialt uacceptabelt / og du har endda selv stillet dig op i ringen / det' virkelig fucking flabet / (...) okay ingen tæsk i dag ingen guns, knive eller lignende / men jeg kan slå dig på the basics så lad os bare blive ved rimene / mine rim kan tæve dine rim / mine rim giver dine rim en olfært / dine rim er en smørkniv mine rim er en stor revolver / mine rim er et ondt geni / dine rim er debile, imbecile / mine rim holder dine rim som gidsel at gunpoint med et missil / mine rim har puttet rohypnol i dine rims egen drink / dine rim vågner timer senere bundet til en drejebænk / på væggen er der slagterøkser

andre skarpe klinger / dine rim ligger lidt og tænker / om de stadig
har sine fingre⁴⁶

Geeza G forskyder på selvironisk vis det voldelige aspekt og antropomorferer rimet til stor begejstring for publikum, som adskillige gange knækker grinende sammen over det absurde scenarie. Personifikationen udnyttes som lyrisk virkemiddel, og generelt kan man sige om de mere voldelige rim i RSB, at de hele tiden bevæger sig mellem et bogstaveligt og metaforisk plan – inden for den fiktive ramme. Når rapperne beskriver i detaljer, hvordan de vil dræbe hinanden, ligger det hele tiden som en mulig fortolkning, at de likviderer hinanden verbalt – altså i overført betydning, og ofte ekspliciteres det endda. Dette poetiske spillerum mellem denotativ og konnotativ betydning er et spændende og grundlæggende karaktertræk ved hele battlekonceptet, og det fremsætter et interessant spørgsmål om, hvor RSB placerer sig i et spektrum mellem den spøgefulde fiktion og virkeligheden. Her kan det også tilføjes, at rapperne ofte tager udgangspunkt i deres modstanderes privatliv i kompositionen af deres tekst; rapperne laver ligefrem *research* på hinanden, og det er ikke altid nemt at afkode, præcis hvad der er baseret på virkelige hændelser, og hvad der er fiktion. Derfor bruger rapperne nogle gange udtrykket «true story», hvis de vil give indtrykket af, at en bestemt sekvens om deres modstander faktisk er hentet fra virkeligheden.

At være en rimende kvinde

Selvom Geeza G er opfindsom i sin måde at tilrettelægge de voldelige linjer mod Vigsø på, er hun helt forberedt på, at de vil komme, og hun siger i sin tredje og sidste runde: «Nu har du kun rappet om vold i alle dine runder / nu hvor du snakker så meget

om vold synes jeg faktisk du skal bevise det og komme herhen og slå mig». Vigsø gentager herefter udsagnet «slå mig» flere gange i en provokerende tone uden nogen reaktion fra Geeza og afslutter sekvensen med punchlinen: «du vil ikke slå mig / du kan ikke slå mig / så jeg håber bare folket husker / der som ham der ikke kunne en skid og i aften blevet kåret som verdensmesteren i tomme trusler». ⁴⁷ På elegant vis får Vigsø altså udstillet, at Geeza Gs voldlinjer kun må forstås metaforisk, da han ikke vil gøre alvor af dem, og hun spiller på det maskuline ideal om, at en rigtig mand ikke slår på piger.

På mange måder er Vigsø en klassisk rap slammer med et højt teknisk rimniveau med masser af kompakte multirim, og hun gør ofte brug af gængse rap slam-troper, som fx at svine sin modstander med, at han har en lille pik, at han ikke får noget sex, at hans mor er billig, at han er grim osv. Men Vigsø skiller sig selvfølgelig også ud, fordi hun er en af de eneste kvinder i dansk battlerap, og hendes køn tematiseres ofte i battlesene, både af hende selv og hendes modstandere, hvilket giver mulighed for nye poetiske vinkler. I en battle mod Daniel spiller hun fx på sit køn ved at sige «til Rap Slam har du haft Low med dig / og jeg forstår dig, jeg har selv haft grimme veninder med i byen for at fremstå pænere» ⁴⁸ og senere «Rap Slam er din eneste chance for at komme på noget der minder om en date med mig» ⁴⁹, hvilket publikum finder hylende morsomt. Endelig får hun på finurlig vis kombineret det maskuline med det feminine, når hun i en setuplinje siger i et vredt tonefald: «jeg er ved at blive godt træt af brugte og beskidte kvindejokes (...) når du dropper dine linjer bliver jeg super utilfreds», hvorefter hun med flirtende stemme og mens hun rører ved sine bryster, leverer punchlinen: «men ja Daniel, jeg er en kvinde, er det noget der gør dig utilpas?» ⁵⁰

I de fleste battles leger både Vigsø og hendes modstandere med køn på en humoristisk måde, hvor det er fuldt acceptabelt at sige

sexistiske ting, fordi det foregår inden for den fiktive ramme. Men da Vigsø i en anden battle møder rapperen Magermayn, som er kendt for at skrive uhyre sexistiske tekster, også uden for Rap Slam, kan man mærke, at grænsen mellem fiktion og virkelighed ikke nødvendigvis er så tydelig. Battlen er en kamp mellem et sexistisk og et feministisk udgangspunkt, og i sin sidste runde siger Vigsø (med indledende multirim på vokallydene [a] og [ʌ]):

og så er jeg sgu da ligeglad med om du kommer fra trange kår / for
det at du prøver at voldtage en pige viser at du ikke aner en skid
om hvor grænsen går / og du er en tragisk klovn / når du samtidig
rapper om hvor meget fjams du får / det synes jeg er så hamrende
flovt / og så kan det da godt være at jeg ligger på en attendeplads /
i battlerap / og mange synes jeg er pissegrim og skudt i låget / men
hey til gengæld får jeg god sex fra min kæreste når jeg har lyst, og
behøver faktisk aldrig rigtig at true nogen til noget⁵¹

Vigsø leverer linjerne i et fuldhjertet tonefald, og her kan man som beskuer godt komme i tvivl om, hvorvidt Magermayn faktisk har forsøgt at voldtage en kvinde i virkeligheden, hvilket jo ville være en alvorlig situation. Normalt er det bare morsomt, når rapperne anklagerne hinanden for absurde ting, fx at være pædofil eller terrorist, men fordi Magerman har et så sexistisk udgangspunkt, får Vigsøs linjer en klangbund, der rækker ind i virkeligheden. Hertil kommer, at hiphopkulturen længe har haft ry for at have et nedværdigende syn på kvinder, hvilket også har været en del af samfundsdebatten i Danmark, fx skrev forfatteren Hanne-Vibeke Holst tilbage i 2004 et debatindlæg til rapperen Niarn med overskriften «Du er fucking sexistisk, Niarn». ⁵² Senest skrev rapslammeren PTA, som også er journalist, d. 8 marts 2022 (kvindernes internationale kampdag) en artikel om den kvindelige danske rapper SULKA, som indstillede

karrieren pga. sexismen og en misogyn atmosfære i hiphopkulturen. PTA opfordrede i sin artikel til, at hiphopmiljøet «lytter til dem, der fortæller, at kulturen er syg»⁵³, og selvom det ikke er dette kapitels ærinde at fælde endelig identitetspolitisk dom over hiphopkulturen, er det ikke nogen hemmelighed, at den kan have både misogyne og homofobiske træk. Dette ses også i RSB-sammenhæng, hvor det nærmest er en automatisk fornærmelse, når rapperne kalder hinanden for «kvinde», «gay» eller «bøsse». Dog er disse fornærmelser blevet mindre hyppige i de seneste år af battleligaen, ligesom hiphopbevægelsen har udviklet sig i en mere mangfoldig retning, fx med kommerciel succes til den amerikanske homoseksuelle rapper Lil Nas X, og i en dansk kontekst den kvindelige og feministiske rapper Tessa.

Traditioner og rimende troper

Uanset hvad man mener om identitetspolitik og hiphopkulturen, bliver RSB aldrig politisk korrekt, og man må i en eller anden grad gå med på præmissen om, at i en battle er næsten alt tilladt, også det der kan virke krænkende. Der gælder nogle andre regler i RSB end i virkeligheden, og på mange måder er RSB et uhyre indforstået kunstudtryk, hvor det vrimler med genrekonventioner og referencer, som man er nødt til at kende for at få det fulde udbytte af battlesne. En rapslam-tekst kan ikke komme udenom at forholde sig til de traditioner og troper, som efterhånden er blevet bygget op i RSB-universet, og interessant nok, sker det ofte at rapperne helt bevidst *bryder* med disse regler for derved på paradoksvis vis at pege på reglerne selv. Når det fx er en altoverskyggende regel i Rap Slam, at man skal nedgøre sin modstander, fremhæver det nærmest reglen, når rapperne gør det stik modsatte, altså storroses hinanden, hvilket ses i de

såkaldte *komplimentbattles* (efter amerikansk forbillede)⁵⁴. En af de sjoveste komplimentbattles står mellem Daniel og Janus Forssling, hvor Daniel undervejs erklærer sin store kærlighed til Janus, og siger, at «han vil være hans kvinde» efterfulgt af linjerne «snart kan man se os tage i biografen eller spise brunch arm i arm sammen / vi bliver de første danske rappere der adopterer et barn sammen».⁵⁵ Linjen går rent ind hos publikum, både fordi scenariet naturligtvis er absurd og bryder genrekonventionerne, og fordi Daniel leverer linjen meget aggressivt helt oppe i ansigtet på Janus Forssling, som om han ytrede noget meget voldsomt og fornærmende.

Genrekonventionerne i RSB finder også udtryk i specifikke sproglige vendinger, schemes eller setups, som rapperne tager udgangspunkt i og varierer på forskellig vis. Mange af disse vendinger har en tæt relation til rimet, og her er det oplagt at kigge på henholdsvis «*slow-it-down*»-*schemet* og i særdeleshed «*ved du hvad der rimer på*»-*schemet*. Lad os begynde med det første.

Et *slow-it-down-scheme*⁵⁶ går ud på, at en rapper leverer en række linjer, som tilsyneladende har én betydning, hvorefter rapperen udsiger linjerne igen, typiske med få, diskrete variationer, for at afsløre en ny skjult betydning. Lige før gentagelsen af linjerne siger rapperen «*slow it down*» for at markere, at han/hun nu vil gentage linjerne i et langsommere tempo for at afsløre den skjulte betydning for sin modstander og publikum. Et godt nyere eksempel på dette scheme finder man i en battle mellem Low og Dr. Phil i battleligaen Råtkøbenhavn, som er en efterfølger til Rap Slam Battles. Dr. Phil er notorisk kendt for at lave *slow-it-down-schemes*, men i denne battle er det faktisk Low, der leverer et scheme med udgangspunkt i, at han er blevet far:

Jeg er blevet far ... / nu slentrer jeg hvileløst rundt og tør ikke se på klokken / fordi min baby hænger trygt i selen, bare indtil hun

vågner og skriger og vækker hele blokken / det er mit liv nu / slow
it dooown / jeg siger du er i fare / når jeg slentrer hvileløst rundt
uden at se på glocken / for min baby ligger trygt i selen indtil den
vågner og smiler og vækker hele blokken⁵⁷

Det kunstneriske greb består i, at Low først leverer en uskyldig beskrivelse af hans nye tilværelse som far, hvor han er nervøs for at barnet vågner, hvilket publikum umiddelbart køber. Herefter gentager Low linjerne med få justeringer og afslører, at den egentlige historie er, at han render rundt med en pistol og er klar til at affyre skud, så nabolaget vågner! Udover at spille på en række ords dobbeltbetydning fungerer schemet ved at Low forskyder en bogstavelig betydning til en overført betydning, når det afsløres, at udsagnet «min baby ligger trygt i selen» faktisk bare er et poetisk slangudtryk for at bære en pistol. Herudover ser vi også, hvordan den lille, diskrete lydige ændring fra et [k] i 'klokken' til et [g] i 'glocken', som skaber et rim, fuldstændig ændrer historien. Egentlig opererer slow-it-down-schemes på samme måde som rimet, idet man opnår en overraskende effekt ved at sammenføre to størrelser, der ligner hinanden, men som ikke er helt identiske.

En væsentlig detalje ved battlen mellem Low og Dr. Phil er, at fordi Dr. Phil selv ynder at lave slow-it-down-schemes og ofte rapper om våben, må Lows scheme forstås som en direkte parodi på Dr. Phil. Dette fremgår også tydeligt af Lows ironiske måde, at sige «slow it dooown» på, og da han efter publikums bifald siger til Dr. Phil «det er noget jeg ved du kan lide». Med andre ord ser vi her, hvordan en fast vending i RSB ikke bare fremføres helt traditionelt, men kommer til at pege på sig selv.

Det andet scheme, det er relevant at kigge på, er «ved-du-hvad-der-rimer-på»-schemet, som mange RSB-rappere efterhånden har gjort brug af. Schemet består af setup-linjen 'ved du hvad der rimer på', som efterfølges af en rimende punchline. Vi har

allerede stiftet bekendtskab med en afart af denne skabelon i Janus Forsslings linje «det er ikke noget tilfælde at PTA / rimer på nederlag», hvor pointen er, at hvis noget rimer, må det også være sandt. Her kan det tilføjes, at verbet «at rime» også kan forstås i overført betydning, som noget, der hænger sammen, hvilket blot er med til at understøtte idéen om, at hvis to elementer er lig i lyden, må de også være lig i deres væsen. Nedenfor er et udpluk af «ved du hvad der rimer på»-linjer fra forskellige battles:

Ved I hvad der rimer på ikke en god rapper? / en lille bitch der synes det er fedt at lave improteater / ved I hvad der rimer på en lille bitch der synes det er fedt at lave improteater / din ven Daniel tabte til en betabattler (Low vs. Dr. Phil)⁵⁸

Og ved i hvad der med lidt god vilje og den rette accent rimer på svans fra Horsens / At få 2000 kr for at aflyse sin battle mod Janus Forssling (Daniel vs. Hazzi)⁵⁹

Ved du hvad der rimer på region Nordjylland / incest (Elbanovic vs. Johnni Gade)⁶⁰

Er der nogen der hvad der rimer på vanvittig klamt / herpes (Low vs. Daniel)⁶¹

Hvordan blev du nogensinde contender / alle tænker det / men så blev du contender, Hazzi og nu kan intet ændre det / men ved du hvad der rimer på du ved du ikke fortjente det / nej, selvfølgelig gør du ikke det Hazzi for du rimer helt ad helvede til / (Hazzi vs. Fresco)⁶²

I de to første linjer af det første citat har vi at gøre med en helt klassisk «ved du hvad der rimer på»-sekvens. Ved at rime 'ikke

en god rapper' på 'improteater' får Dr. Phil udsagt, at de to fænomener naturligvis er beslægtede, og at man nødvendigvis må være dårlige til at rappe, hvis man går til improteater. Herefter varierer Dr. Phil schemet ved at indlejre endnu et scheme i sekvensen, når han siger «ved I hvad der rimer på en lille bitch der synes det er fedt at lave improteater», hvilket hurtigt får en komisk klang, både fordi det er overraskende, og fordi setupet pludselig bliver uforholdsmæssigt langt. I øvrigt er sekvensen også et godt eksempel på, at rapperne bruger tid på at researche deres modstandere, og det er i sig selv en sejr for Dr. Phil, at han får udstillet Lows private interesse for teater, hvilket ikke harmonerer med det udpræget maskuline battlerap-univers.

I det næste citat fra Hazzi har vi igen at gøre med en traditionel konstruktion, men Hazzi varierer alligevel schemet en smule ved at sige, at sekvensen kun rimer «med lidt god vilje og den rette accent». Udsagnet er helt tydeligt både selvironisk og en metapoetisk kommentar til, at rappere ind imellem bøjer sprogets lyde for at få ord til at rime, hvilket jeg også har beskrevet tidligere. I de efterfølgende citater af Elbanovic og Low køres dette koncept fuldstændig ud, idet der helt overlagt *ikke* rimes i sekvenserne *Nordjylland : incest og vanvittigt klamt : herpes*. Elbanovic anklager sin modstander Johnni Gades hjemstavn Nordjylland for at være præget af incest, og Low anklager sin modstander Daniel for at have herpes, men i stedet for at sige dette med velklingende multirim, gør rapperne det stik modsatte. Ikke-rimene er selvfølgelig absurde, men særdeles virkningsfulde, fordi de leger med publikums forventning om, at der nu kommer et rim, og fordi de bryder med den grundlæggende battlerap-regel om, at en punchline skal rime.

I det sidste citat med rapperen Fresco ser vi endnu en finurlig variation over schemet, hvor der igen leges med publikums forventninger. Som vi har set, er et «ved du hvad der rimer

på»-scheme i udgangspunktet et retorisk spørgsmål, hvor en rapper beder enten publikum eller sin modstander om at rime på en linje, men ender med selv at gøre det. Fresco varierer i sin sekvens det sædvanlige scheme, da han lader som, det reelt er Hazzi, der forventes at rime på linjen «ved du hvad der rimer på du ved du ikke fortjente det», hvorefter Fresco siger, at det er Hazzi selvfølgelig ikke i stand til, fordi han er dårlig til at rime. Fresco får stort bifald fra publikum for denne sekvens, fordi han både leger med det retoriske spørgsmål som stilfigur og får nedgjort Hazzi, og igen bliver det tydeligt, hvordan en bestemt vending kan være så fast en del af RSB, at det giver applaus fra publikum, når man bevidst forsøger at manipulere den.

Rap Slam Battles som seriøs sangskrivning?

Rap Slam Battles er et overflødighedshorn af opfindsomme og kunstnerisk virkningsfulde rimende linjer, og dette kapitel har kun skrabet af overfladen af, hvad der gemmer sig af sproglig ekvilibrisme i RSB. Forhåbentlig har analyserne af de udvalgte battle-eksempler kunnet give læseren en fornemmelse af, hvilke kraftfulde poetiske potentialer rimet besidder, og hvordan rapperne på elegant vis bruger det som et skarptklingende satirisk og retorisk våben. Noget helt særligt ved rappernes rimteknik er, at de dyrker multirimet i helt ekstrem grad, hvilket får dem til at opsøge mere mere utraditionelle rim og til at sammensætte alenlange rimserier, som aldrig er set før i andre litterære eller musikalske udtryksformer. Umiddelbart skulle man tro, at den ekstreme klangdyrkelse ville medføre en improvisatorisk skrivestil for rapperne, men faktisk er rappernes tekster præget af enorme mængder puds og poleren, grundighed og eftertænksomhed pga. multirimets tekniske kompleksitet. Multirimet kan direkte

siges at dræbe spontaniteten, hvilket både Elbanovic og Daniel bemærker, men som Daniel siger, tillader det til gengæld udførelsen af et smukt og ambitiøst håndværk.⁶³ Denne alvorlighed omkring sproget er vigtig at holde sig for øje midt i alle de komiske og groteske linjer.

Ved første øjekast virker Rap Slam Battles måske mest som et småpubertært forum, hvor unge mænd har en undskyldning for at sige grimme ting til hinanden, men i virkeligheden er der tale om et kunstnerisk fællesskab, hvor barren for tekstskrivning sættes utrolig højt, særligt hvad angår rimet. Selvom teksterne i RSB ikke er deciderede sangtekster, er rappernes minutøse arbejde med sproget fuldt sammenligneligt med en sangskrivers, og man kan endda gå så vidt som til at sige, at rapperne er dem, der kender rimet allerbedst og er dygtigst til at bruge det, fordi de er så bevidste om rimets potentialer og begrænsninger. De kompositoriske dilemmaer, som rimet skaber, og som vi har set rapperne tematiserer eksplicit i deres battles, er ikke kun dilemmaer for rapperne, det er noget, som alle sangskrivere må forholde sig til. Selvom begrebet 'at reache' hører hjemme i hiphopverden, er det et universelt begreb, der beskriver alle sangskriveres ønske om ikke at skrive fortænkte rim, men at skabe både betydningsrige og velklingende linjer.

Netop fordi rapperne i RSB – og også langt de fleste almindelige rappere – går så meget op i sproget, er det ærgerligt, at deres innovative måde at bruge rimet på, ofte bliver set på som underlødigt. Det skyldes primært, at det traditionsrige stavelsesrim, som fx *mand : land*, har indtaget en så dominerende rolle i vores bevidsthed, at man anser det som den ypperste kategori af rim og glemmer, at der er andre måde at rime på. Selv i den videnskabelige litteratur om rap ser man, at stavelsesrim betegnes som 'perfekte' eller 'rene' rim, mens hiphoppens assonanser betegnes som 'uperfekte rim' eller 'halvrim', og denne sprogbrug

er dybt uhensigtsmæssig, da det kommer til at lyde, som om stavelsesrimet er den mest rigtige måde at rime på.⁶⁴ I virkeligheden kunne man sige, at rapperne ved at udvide de tekniske og æstetiske rammer gennem multirimet har åbnet op for en mere klanglig og mindre puristisk indfaldsvinkel til rimet, hvor man stiller sig kritisk over for konservative og historisk-funderede rimidealer og såkaldte *vanerim*⁶⁵ som *hjerte : smerte* og slår et slag for en større mangfoldighed af rimæstetikker. Og når det pludselig bliver legitimt at rime 'stamceller' på 'brændnælder' og 'klangfigurer' på 'dagligstuer' åbnes sproget på en helt ny måde til skabe ny poesi og nye semantiske forbindelser, der aldrig ville opstå, hvis man kun rimede «perfekt».

Her til sidst er det vigtigt at sige, at rapperne ikke er alene om at gøre brug af 'uperfekte rim', da det længe har været kutyme inden for sangskrivertraditionen. Tag fx Beatles-sangen «Blackbird», hvor rimordene ikke er stavelsesrim, men assonanser, selvom de står for enden af en verslinje:

Blackbird singing in the dead of night
 take these broken wings and learn to fly
 all your life
 you were only waiting for his moment to arise

For The Beatles var det ikke vigtigt, at der var en regelfast ortografisk lighed for enden af linjerne i form af stavelsesrim, det vigtigste var at linjerne *lød godt*, og det er denne tilgang, som rapperne viderefører i deres rimæstetik. Rapperne har så bare udviklet deres helt egen særlige rimteknik i form af multirimet, og det interessante er, at multirimet nu har vundet indpas i popmusikken og hos nogle af nutidens mest berømte sangskrivere og kan findes i tekster af Frank Ocean, Taylor Swift, The Weeknd og Miley Cyrus [m.fl.](#) Med andre ord kan alle Taylor Swift-fans

med rette lette på hatten for Rakim, Jay-Z, alle rapslammerne og hele hiphopkulturen, når Taylor Swift i sangen «Cardigan» fra 2020 multirimer ordene 'Levi's' og 'streetlight' på hinanden:

But I knew you
 Dancin' in your Levi's
 Drunk under a streetlight

Noter

- 1 Pate, *In the Heart of the Beat: The Poetry of Rap*. (United Kingdom: Scarecrow Press, 2009), Bradley, *Book of Rhymes: The Poetics of Hip Hop* (New York, NY: Basic Civitas Books, 2009), Alim, «On Some Serious Next Millennium Rap Ishhh: Pharoahe Monch, Hip Hop Poetics, and the Internal Rhymes of Internal Affairs» i *Journal of English Linguistics* 31, (no. 1, 2003). Se også Bojesen, *En undersøgelse af fænomenet rim* (København: Museum Tusulanums Forlag, 2015), som diskuterer, hvad der egentlig kan kaldes for et rim.
- 2 En del af de følgende sider er baseret på min bog *Ud af rimtågen* (Hellerup: Forlaget Spring, 2016), som bl.a. indeholder et kapitel om Rap Slam Battles.
- 3 MC's fight night 2004 – Finalen – Kejser A vs. MikL (YouTube, 2004)
- 4 Kolltveit, *Sang som våben* (Fjellstrand: Ford Forlag, 2021), s. 19–23.
- 5 Jeg var selv udøvende freestylrapper fra ca. 2004–2008 og har deltaget i diverse freestylrapperkonkurrencer, herunder Roskillz og MC's Fight Night.
- 6 Rap Slam Battles' YouTube-kanal.
- 7 Slangudtryk for en rappers evne til at skrive tekster.
- 8 Slangudtryk for når en rapper stopper midt i sin rap, fordi han/hun glemmer sin tekst eller ikke evner at fortsætte sin improvisation.
- 9 Når en rapslammer arbejder ud fra et bestemt koncept eller perspektiv, der strækker sig over en længere periode i en battle,

- betegnes det ofte som et 'scheme', (ikke at forveksle med begrebet rimskema). Et scheme kan fx være at udvikle en fiktiv fortælling om sin modstander, udelukkende at rappe om sin modstanders navn eller at parodiere en bestemt person. Scheme-begrebet bruges af både danske og internationale battlerappere samt forskere, se fx Mavima, «Bigger By the Dozens: The Prevalence of Afro-Based Tradition in Battle Rap» i *Journal of Hip Hop Studies*, vol. 3 (2016) s. 16.
- 10 Rap Slam Battles #12: Shout Out – Elbanovic vs. Spasmager @ HusetKBH (YouTube, 2014) 15:40 til 15:58.
 - 11 Pate, *In the Heart of the Beat: The Poetry of Rap* (United Kingdom: Scarecrow Press, 2009) s. 3.
 - 12 Traditionelt set opdeles rim i forskellige typer ud fra deres lydlighed, fx alliteration, assonans og stavelsesrim eller ud fra deres placering i et sprogligt forløb, fx enderim og parrim. Det er dog helt normalt blandt både rappere og rapfans også at opdele rim, efter hvilken indholdsmæssig sammenhæng de indgår i, hvilket kan ses i betegnelser som fx kærlighedsrim, politiske rim, festrिम, gaderim og gangsterrim. Det er i denne sammenhæng begrebet battlerim skal forstås, jf. fx følgende linje fra rapgruppen Østkyst Hustlers: «det ramler sammen, når vamlе John får blærerim på samleband» («Sort Snak», *Så hold dog kæft*, 1998).
 - 13 Se også Perry, *Prophets of the Hood* (North Carolina: Duke University, 2004), s. 83–85.
 - 14 Alim, «On Some Serious Next Millennium Rap Ishhh: Pharoahe Monch, Hip Hop Poetics, and the Internal Rhymes of Internal Affairs», i *Journal of English Linguistics* 31, no. 1, 2003), Juul, «Dobbeltrim» (i *Mål og Mæle*, 2008) s. 29–32.
 - 15 Rap Slam Battles #14: Clash of The Titans – Fresco vs. Callas @ Den Grå Hal (YouTube, 2014) 11:37 til 11:57.
 - 16 Personlig mailkorrespondance med RSB-rapperen Daniel, 30.6.2015.
 - 17 Blankenship, */Hip-Hop H^æd/: A New Way to Hear the Music of Emcees* (New York: University of Rochester, 2021) s. 77.
 - 18 I øvrigt kan det bemærkes, at rim af denne type er begyndt at blive mere almindelige i dansk musik de seneste par år. Som eksempler kan nævnes rimet *bag mig: aner* i Burhan G's «Kalder Mig Hjem» (2013), «Vi skændtes og sloges tit / og jeg vil' smække døren bag mig / Jeg fortryder det så inderligt / mer'

- end du aner» og rimet *hænder : læber : elsk mig* i The Minds Of 99-nummeret «Hurtige hænder» (2014), «Tag mine hænder / Mine hurtige hænder / Følg mine læber».
- 19 Juul, «Dobbeltrim» (i Mål og Måle, 2008) s. 29.
- 20 Dette skal dog ikke ses som en kritik af Juul, der formidler multirimens overordnede natur på en letforståelig måde.
- 21 Brinkman, *A brief history of rhyme* (forelæsning via TED Talks, 2014).
- 22 Rap Slam Battles #8: Jin (Daniel) vs. Johnni Gade (1st contendership battle) @ Pumpehuset (YouTube, 2013) 02:20 til 04:38.
- 23 Rap Slam Battles #14: Clash of The Titans – Fresco vs. Callas @ Den Grå Hal (YouTube, 2014) 11:06 til 11:28.
- 24 McDonald, *Sound Intensions: The Workings of Rhyme in Nineteenth-Century* (Oxford: Oxford University Press, 2012) s. 3.
- 25 McDonald, *Sound Intensions*, s. 3.
- 26 Rap Slam Battles #5: Elbanovic vs. Johnni Gade @ V58 (YouTube, 2012) 08:40 til 08:47.
- 27 Personligt interview med rapperen Elbanovic, 16.6.2015.
- 28 Rap Slam Battles #11: PTA vs. Janus Forssling @ Kulturhuset Indre By (YouTube, 2014) 03:10 til 04:48.
- 29 Bemærk her rimet *-ling : -ning* på den trykssvage sidste stavelse.
- 30 Rap Slam Battles #11: PTA vs. Janus Forssling @ Kulturhuset Indre By (YouTube, 2014) 07:56 til 08:00.
- 31 Citat fra Henry Lanz i McDonald, *Sound Intensions: The Workings of Rhyme in Nineteenth-Century* (Oxford: Oxford University Press, 2012) s. 40.
- 32 McGlone og Tofighbakhsh, «Birds of a feather flock conjointly (?): Rhyme as Reason in Aphorisms» (i *Psychological Science* vol. 11, no. 5, 2000).
- 33 Dette er en reference til det danske reality-program «Kongerne af Svendborg» (2011–2015), hvor en af deltagerne ofte udbød «min pik er hård, min pik er hård».
- 34 Bemærk her rimet *-borg : -dor* på den sidste trykssvage stavelse.
- 35 Rap Slam Battles #14.5: Breakout – Mikkel Norup vs. Hakke @ Jolene's (YouTube, 2015) 13:12 til 13:30.
- 36 Råtkøbenhavn #3 – Beckthasar vs Lillebror (YouTube, 2016) 1:11 til 1:23.
- 37 Rap Slam Battles #5: Eco vs. Loke Deph (1st contendership) @ V58 (YouTube, 2012) 12:36 til 13:14.

- 38 Rap Slam Battles #5: Daniel vs. Vigsø @ V58 (YouTube) 02:44 til 03:06.
- 39 Holberg, *Lud. Holbergs Moralske Tanker* (København: Tryk på Autors egen Bekostning, 1744) s. 239.
- 40 Personlig mailkorrespondance med rapperen Daniel, 30.6.2015.
- 41 Rap Slam Battles #1: Mund de Carlo vs. Julaw – fra «En ny æra begynder» (YouTube, 2011) 14:27 til 14:36.
- 42 Rap Slam Battles – BB #2 – Fresco vs. Simon Klar @ Kulturhuset Indre By (YouTube, 2014) 09:25 til 09:35.
- 43 Rap Slam Battles #7: Swift vs. Callas (kvalifikationsbattle) @ Kulturmaskinen (YouTube, 2013) 10:55 til 11:01.
- 44 Rap Slam Battles #8: Swift vs. Psoriakriz (Kvartfinale 4) @ Pumpehuset (YouTube, 2013) 14:09 til 14:23.
- 45 Rap Slam Battles #6: Rasmus Modsat vs. Mund de Carlo @ Pumpehuset (YouTube, 2013) 12:40 til 12:51.
- 46 Rap Slam Battles #8: Geeza G vs. Vigsø (Kvartfinale 2) @ Pumpehuset (YouTube, 2013) 07:56 til 08:45.
- 47 Rap Slam Battles #8: Geeza G vs. Vigsø (Kvartfinale 2) @ Pumpehuset (YouTube, 2013) 16:52 til 17:30.
- 48 Rap Slam Battles #5: Daniel vs. Vigsø @ V58 (YouTube, 2012) 5:30 til 5:45.
- 49 Rap Slam Battles #5: Daniel vs. Vigsø @ V58 (YouTube, 2012) 10:55 til 11:05.
- 50 Rap Slam Battles #5: Daniel vs. Vigsø @ V58 (YouTube, 2012) 16:06 til 16:24.
- 51 Rap Slam Battles #11: Magermayn vs. Vigsø @ Kulturhuset Indre By (YouTube, 2014) 18:25 til 18:52.
- 52 Holst, «Du er fucking sexistisk, Niarn» (Politiken, 2004).
- 53 Aagard, «KAMPSKRIFT: Sulka kaldte til kamp mod sexismen og blev mødt med tavshed» (Gaffa, 2022).
- 54 Her kan fremhæves den amerikanske komplimentbattle mellem Pat Stay og Rone i King of the Dot, KOTD – Compliment Rap Battle - Pat Stay vs Rone (Alternate Audio) (YouTube, 2014). Komplimentbattles findes også i norsk batterap, se SKEEZ TV BATTLES: MARTIN MASSIV VS AMFIA (Compliment battle), (YouTube, 2017).
- 55 Rap Slam Battles – Daniel vs. Janus Forssling [Kompliment Battle] @ HusetKBH (YouTube, 2015) 6:20 til 6:45.
- 56 Se også Mavima, «Bigger By the Dozens: The Prevalence of

- Afro-Based Tradition in Battle Rap» i *Journal of Hip Hop Studies*, vol. 3 (2016) s. 16.
- 57 Low vs. Dr. Phill – Råtkøbenhavn #15 – Rap Battle (YouTube, 2022) 7:09 til 7:42.
- 58 Rap Slam Battles #17: Mash-up – Low vs. Dr. Trol (YouTube, 2016) 08:58 til 09:15.
- 59 Rap Slam Battles #16: Sin City – Daniel vs. Hazzi [Tournament Quarterfinal] (YouTube, 2016) 09:15 til 09:30.
- 60 Rap Slam Battles #5: Elbanovic vs. Johnni Gade @ V58 (YouTube, 2012) 04:05 til 4:12.
- 61 Rap Slam Battles #14: Clash of The Titans – Daniel vs. Low @ Den Grå Hal (YouTube) 13:30 til 13:42.
- 62 Råtkøbenhavn #6 – Hazzi vs Fresco (YouTube, 2017) 5:50 til 6:06.
- 63 Personlig mailkorrespondance med RSB-rapperen Daniel, 30.6.2015.
- 64 Se fx Blankenship, */Hip-Hop H^èd/: A New Way to Hear the Music of Emcees* (New York: University of Rochester, 2021). Hallvard Lie bruger begrebsparret «rene rim / urene rim», men pointerer selv, at denne sprogbrug er problematisk: «En utbredt rim-estetisk vrangforestilling gjelder det om til stadighet å være på vakt overfor, den nemlig at rene rim alltid er ensbetydende med ‘gode rim’, urene rim med ‘dårlige rim’. (...) I kunsten (vers- og rimkunsten innbefattet) gjelder ingen generelle regler for hva som er ‘godt’ og hva ‘dårlig’, isolert betraktet.» Lie, *Norsk verslære* (Universitetsforlaget, 1967) s. 95.
- 65 Hallvard Lies begreb for rimklicheér, se Lie, *Norsk verslære* (Universitetsforlaget, 1967) s. 104.

Litteratur

- Alim, H.S. (2003): «On Some Serious Next Millennium Rap Ishhh: Pharoahe Monch, Hip Hop Poetics, and the Internal Rhymes of Internal Affairs» i *Journal of English Linguistics* 31, no. 1.
- Blankenship, Michael Joseph (2021): */Hip-Hop H^èd/: A New Way to Hear the Music of Emcees* (doktorafhandling). New York: University of Rochester.

- Bradley, Adam (2009): *Book of Rhymes: The Poetics of Hip Hop*. New York, NY: Basic Civitas Books.
- Bojesen, Bjørn (2015): *En undersøgelse af fenomenet rim*. København: Museum Tusulanums Forlag.
- Brinkman, Baba (2014): *A brief history of rhyme*. Forelæsning via TED Talks. Tilgængelig på YouTube.
- Caplan, David (2014): *Rhyme's Challenge: Hip Hop, Poetry, and Contemporary Rhyming Culture*. Oxford; New York: Oxford University Press.
- Holberg, Ludvig (1744): *Lud. Holbergs Moralske Tanker*. København: Tryk på Autors egen Bekostning.
- Holst, Hanne Vibeke (2004): «Du er fucking sexistisk, Niarn» i Dagbladet Politiken.
- Juul, Holger (2008): «Dobbeltrim», i Mål og Måle. København: Publikum.
- Kolltveit, Gjermund (2021): *Sang som våben*. Fjellstrand: Ford Forlag.
- Lie, Hallvard (1967): *Norsk verslære*. Universitetsforlaget.
- Mavima, Shingi: «Bigger By the Dozens: The Prevalence of Afro-Based Tradition in Battle Rap» i *Journal of Hip Hop Studies*, vol. 3 (2016).
- McDonald, Peter (2012): *Sound Intentions: The Workings of Rhyme in Nineteenth-Century*. Oxford: Oxford University Press.
- McGlone, Matthew og Tofighbakhsh, Jessica (2000): «Birds of a feather flock conjointly (?): Rhyme as Reason in Aphorisms», i *Psychological Science* vol. 11, no. 5. Tilgængelig via Jstor.
- Pate, Alex (2009) *In the Heart of the Beat: The Poetry of Rap*. United Kingdom: Scarecrow Press.
- Perry, Imani (2004): *Prophets of the Hood*. North Carolina: Duke University.
- Skyum-Nielsen, Rune (2006): *Nr. 1 – Dansk hiphopkultur siden 1983*. København: Informations Forlag.
- Smith, Niklas Ilsted (2016): *Ud afrimtågen*. Hellerup: Forlaget Spring.
- Aagard, Peter T. (2022): «KAMPSKRIFT: Sulka kaldte til kamp mod seksisme og blev mødt med tavshed», online på gaffa.dk.

Interviews

Interviews med rapslammerne Daniel og Elbanovic, foretaget i 2015.

Diskografi

- Low vs. Dr. Phill – Råtkøbenhavn #15 – Rap Battle (YouTube, 2022).
 MC's fight night 2004 – Finalen – Kejser A vs. MikL (YouTube, 2004).
- Pat Stay vs. Rone (Alternate Audio) (YouTube, 2014).
- Rap Slam Battles – BB #2 – Fresco vs. Simon Klar @ Kulturhuset Indre By (YouTube, 2014) 09:25 til 09:35.
- Rap Slam Battles – Daniel vs. Janus Forssling [Kompliment Battle] @ HusetKBH (YouTube, 2015).
- Rap Slam Battles #1: Mund de Carlo vs. Julaw – fra «En ny æra begynder» (YouTube, 2011).
- Rap Slam Battles #11: Magermayn vs. Vigsø @ Kulturhuset Indre By (YouTube, 2014).
- Rap Slam Battles #11: PTA vs. Janus Forssling @ Kulturhuset Indre By (YouTube, 2014).
- Rap Slam Battles #12: Shout Out – Elbanovic vs. Spasmager @ Huset-KBH (YouTube, 2014).
- Rap Slam Battles #14: Clash of The Titans – Daniel vs. Low @ Den Grå Hal (YouTube, 2015).
- Rap Slam Battles #14: Clash of The Titans – Fresco vs. Callas @ Den Grå (YouTube, 2014).
- Rap Slam Battles #14.5: Breakout – Mikkel Norup vs. Hakke @ Jolene's (YouTube, 2015).
- Rap Slam Battles #16: Sin City – Daniel vs. Hazzi [Tournament Quarterfinal] (YouTube, 2016).
- Rap Slam Battles #5: Daniel vs. Vigsø @ V58 (YouTube, 2012).
- Rap Slam Battles #5: Eco vs. Loke Deph (1st contendership) @ V58 (YouTube, 2012).
- Rap Slam Battles #5: Elbanovic vs. Johnni Gade @ V58 (YouTube, 2012).
- Rap Slam Battles #6: Rasmus Modsat vs. Mund de Carlo @ Pumpehuset (YouTube, 2013).

FLYTSONER

Rap Slam Battles #7: Swiff vs. Callas (kvalifikationsbattle) @ Kulturmaskinen (YouTube, 2013).

Rap Slam Battles #8: Geeza G vs. Vigsø (Kvartfinale 2) @ Pumpehuset (YouTube, 2013).

Rap Slam Battles #8: Jin (Daniel) vs. Johnni Gade (1st contendership battle) @ Pumpehuset (YouTube, 2013).

Rap Slam Battles #8: Swiff vs. Psoriakriz (Kvartfinale 4) @ Pumpehuset (YouTube, 2013).

Råtkøbenhavn #3 – Beckthasar vs Lillebror (YouTube, 2016).

Råtkøbenhavn #6 – Hazzi vs Fresco (YouTube, 2017).

SKEEZ TV BATTLES: MARTIN MASSIV VS AMFIA (Compliment battle), (YouTube, 2017).